

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ได้มีปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจเกิดขึ้น กล่าวคือประเทศทั้งหลายทั่วโลกต่างก็พากันปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศของตนให้ดีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นประเทศในทวีปเอเชีย ลาตินอเมริกา แอฟริกา และประเทศในดินแดนอาหรับหลายประเทศ ต่างก็ค้นร่นต่อสู้จนประเทศตนเป็นเอกราช ในขณะเดียวกันยังได้ทำการพัฒนาสังคมของตนทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่คานวัตถุและคานจิตใจ ประเทศเหล่านี้มีความต้องการที่จะพัฒนาทางคานสังคมให้เท่าเทียมกับประเทศที่เจริญแล้วทางตะวันตก ประเทศที่เคยล่าหลังมาก่อนในปัจจุบันต่างก็กำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ใ้กระบวนการนี้เช่นกัน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ เจริญพัฒนากันขึ้นอย่างแพร่หลายก็เนื่องมาจากความต่างกันอย่างมากระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท และประชากรส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในชนบท ซึ่ง ณ ที่นี้มีปัญหาต่าง ๆ ยังปรากฏอยู่อย่างมากมาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา และปัญหาอนามัย ตลอดจนการแทรกซึมจากลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้นเริ่มมีแผนพัฒนาประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นับเป็นเวลามาได้ ๑๐ ปี และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติมาแล้ว ๒ ฉบับ ในปัจจุบันแผนพัฒนาฉบับที่ ๓ เป็นแผนพัฒนาที่เน้นทางสังคมโดยตรง ทั้งนี้ขอเท็จจริงว่า ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวชนบท ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม การพัฒนาชุมชนจึงเป็นการกระทำที่นำความเจริญไปสู่ท้องถิ่น เป็นการเคลื่อนไหวที่นำความเปลี่ยนแปลงแบบเป็นทางการให้เขาถึงชุมชน ตลอดจนฝึกคนให้เป็นผู้นำท้องถิ่นที่จะกระตุ้นและส่งเสริมความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้ดีขึ้นกว่าเดิม ชาวชนบทในท้องถิ่นได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาการใหม่ ๆ อยู่เรื่อย ๆ ถนนหนทางที่เขาไปในหมู่บ้านก็เพื่อช่วยให้ชาวชนบทได้ติดต่อกับคนในเมือง และนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดสะดวกขึ้น การศึกษาและสื่อสารมวลชนยอมทำให้ชาวชนบทที่มีความสนใจที่จะชวนหาสิ่งใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ปรากฏการณ์เช่นนี้

กล่าวได้ว่าชนบทกำลังจะเปลี่ยนจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่จากการยึดมั่นในระบบประเพณีแบบดั้งเดิม (Tradition) ไปสู่ระบบทันสมัย (Modernity) กระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่ (Transitional process) เป็นกระบวนการที่จะทำความทันสมัยนี้คือ "Modernization"

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจศึกษาในทางสังคมวิทยา คือ ปรากฏการณ์เกี่ยวกับสังคมชนบทกำลังเปลี่ยนจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบทันสมัย คือ ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท มีลักษณะ Modernization หรือไม่เพียงไร ? การที่สมาชิกในชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปขององค์การเพื่อปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของตน ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างสังคมเฉพาะของกลุ่มนั้น ๆ และแสดงถึงระดับของ Modernization ในชุมชนนั้นด้วย ดังนั้นแบบชนิดของกลุ่มในทางสังคมวิทยาที่จะทำการศึกษาได้แก่กลุ่มเกษตรกร กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มที่ไม่มีเกษตรกรตั้งถิ่น และกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทำนา การศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะทำให้ทราบถึงโครงสร้างกลุ่มดังกล่าวอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อที่จะพิสูจน์ให้เห็นความน่าจะเป็นไปได้ว่าระดับภายในโครงสร้างของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่าในหมู่ชนบทที่ไม่ได้เขาเป็นสมาชิกด้วยเหตุผลบางประการ และสูงกว่าในชุมชนอื่นที่ไม่มีการตั้งกลุ่มเกษตรกร นอกจากนั้นแบบชนิดของกลุ่มที่ศึกษานี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น หรือชุมชนชนบทให้เกิดความทันสมัยขึ้น อนึ่งการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนชนบทควรจะได้คำนึงถึงองค์ประกอบของสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่ม เพื่อที่จะได้ทราบข้ออุปสรรค และปัญหาของ Modernization ที่ยังมาไม่ถึง ทั้งนี้เพื่อเป็นทางให้การพัฒนาได้ประสบความสำเร็จดังเป้าประสงค์ของแผนพัฒนา

ผลของการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปรากฏการณ์อันเกี่ยวกับสังคมแบบดั้งเดิม ในสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนสภาพจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบทันสมัยนั้น ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยตรงมาก่อน เพราะมีศัพท์ "Modernization" มีความหมายหลายคานด้วยกัน Wilbert E. Moore^๑

¹ Wilbert E. Moore, Social Change. (New Delhi:Prentic - Hall of India, 1965), p. 89.

นักสังคมวิทยาผู้มีชื่อเสียงอธิบายว่า Modernization คือ การเปลี่ยนแปลงระบบประเพณี มาเป็นแบบอย่างของยุคศตวรรษใหม่ ๆ และการจัดองค์การอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคม ซึ่งแสดงถึงลักษณะ เศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาทางเศรษฐกิจจนมีความมั่นคงทางการเมือง เหมือนประเทศตะวันตก W.E. Moore สรุปว่า Modernization เกิดจากการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ลักษณะของ Modernization นั้น ควรจะได้ พิจารณาจากมโนทัศน์ต่อไปนี้ประกอบด้วย

๑. Urbanization จากการศึกษาของ Daniel Lerner ที่ประเทศทาง ตะวันออกกลางเสนอว่า ภาวะของ Urbanization สูง ก็เท่ากับมีแนวโน้มของการ ศึกษาสูง ซึ่งเป็นเหตุให้มีแนวโน้มในการรับฟังข่าวสารมากขึ้น และยังจะส่งเสริมให้มีรายได้ ความเป็นอยู่สูงขึ้น ตลอดจนได้มีส่วนร่วมในชีวิตทางการเมืองสูงขึ้นด้วย^๒

๒. Education จากการศึกษาของ Allan Schniberg ที่ประเทศตุรกีซึ่งเป็น ประเทศที่กำลังพัฒนา เสนอว่าในเมืองที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษา และมีความมั่นคงในอาชีพ แลว เราจะพบว่ามึลักษณะ Modernism สูง และการยอมรับของใหม่ ๆ (Innovation) ก็สูงด้วย^๓

๓. Infrastructure นักมานุษยวิทยาชื่อ Guy Hunter ผู้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ เอเชียและแอฟริกา กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจเกิดขึ้นเมื่อ หมู่บ้านนั้นมีน้ำใช้ มีถนนหนทาง โรงงาน เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หรือขยายเต็บโตจนกลายเป็น เมือง^๔

^๒ Daniel Lerner, The Passing of Traditional Society. (New York: The Free Press, 1968) p.46.

^๓ Allan Schnaiberg, "The Modernizing Impact of Urbanization." Economic Development and Cultural Change 20 (1971) p. 99

^๔ G. Hunter, Modernizing Peasant Societies, (London:Oxford University Press, 1969), p.44.

๘. Employment จากการศึกษาของ Weller และ Sly เกี่ยวกับเรื่อง Modernization และการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์นั้น พบว่าในกระบวนการที่นำไปสู่ Modernization นั้น สตรีจะออกจากบ้านไปรับจ้างทำงานตามโรงงานต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้สตรีมีสถานภาพสูงเพิ่มขึ้น ผลสุดท้ายจะทำให้อัตราการเกิดต่ำหรือลดลง

สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมชนบทไทย H.P. Phillip นักมานุษยวิทยาผู้ซึ่งได้ทำการศึกษาชาวชนบท ๗ หมู่บ้านบางชั้น อำเภอมันบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังคมไทย เห็นคุณค่าของการจ้างแรงงานแทนการแลกเปลี่ยนแรงงาน ทุกวันนี้มี ๒ - ๓ รายเท่านั้นที่ทำงานรวมกันในนา ส่วน H.P. Kauffman ก็กล่าวเช่นกันว่าหมู่บ้านบางซวดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นต้นมา คนเริ่มสนใจการจ้างแรงงานในนามากขึ้น^๗ จากการศึกษาเศรษฐกิจชนบทของอำเภออุทัยพบว่าเดียนถาดลงแขกเกี่ยวข้าว หมายถึงการจ้างแรงงานมาช่วยเกี่ยวข้าวในนา ก็ต้องมีเงินเป็นสิ่งตอบแทน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีน้อยลง

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาที่กล่าวมาตามลำดับแล้วนั้น เป็นตัวอย่างและเป็นแนวทางที่จะใช้ศึกษา Modernization ในสังคมชนบทไทยเพื่อจะโคจรมาถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชาวชนบทจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิม มากลายเป็นระบบทันสมัย

แนวความคิดและขอบเขตของการวิจัย

ก. แนวความคิด หรือ โน้ตส์ (concepts)
เพื่อที่จะให้การวิจัยเหมาะสมกับสภาพสังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society)

^๘ R.H.Weller and D.F.Sly, "Modernization and Demographic Change" Rural Sociology 34 (1969) p. 325

^๖ H.P. Phillip; Thai Peasant Personality, (Los Angeles, University of California, 1965) p.28

^๗ H.P. Kauffman Bangkhuaed. (New York: Angless Incorporated Publisher, 1960), p.46.

^๘ ปรีชา คุวินทร์พันธ์, "เศรษฐกิจชนบทของอำเภออุทัย" วารสารสังคมศาสตร์ฉบับพิเศษ (กรกฎาคม ๒๕๑๔), หน้า ๒๖

ที่กำลังเปลี่ยนแปลงในที่นี้มีความหมายถึงสังคมดั้งเดิม (Primitive Society) แต่หมายถึงสังคมไทยในชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมมาเป็นระบบทันสมัย ได้กำหนดแนวความคิดสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย อนึ่งคำศัพท์บางคำที่ในของทับศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่สามารถหาคำศัพท์ที่เหมาะสมเป็นภาษาไทยได้ ความหมายของแนวความคิดมีดังนี้คือ

๑. Modernization

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ใช้แนวความคิดเรื่อง "Modernization" เป็นวงกรอบในการศึกษาสังคมแบบดั้งเดิม ซึ่งอยู่ในระหว่างกำลังพัฒนา หรือที่เรียกว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแปลง (Transitional) จากระบบประเพณีแบบดั้งเดิม (Tradition) ไปสู่ระบบทันสมัย (Modernity) ในอนาคต ได้มีนักสังคมวิทยารุ่นก่อน ๆ เสนอ มโนทัศน์ (concepts) สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ทานาน เช่น Tonnies (๑๘๗๗) ใช้คำว่า Gemeinschaft ไปสู่ Gesellschaft ซึ่งแปลได้ว่าประชาคม (Community) และสมาคม (Association) Gemeinschaft เป็นลักษณะของสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ด้วยกันและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ติดต่อกันด้วยความต้องการและความผูกพันทางค่านิยม จิตใจ และมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ส่วน Gesellschaft เป็นลักษณะไม่ถือเอาบุคคลเป็นสำคัญ การติดต่อเป็นไปเพื่อผลประโยชน์^๘ ในปี ๑๘๘๓ Durkheim เสนอผลงานของเขาในหนังสือชื่อ "The Division of Labor in Society" Durkheim กล่าวถึงสังคมที่ไม่มีการแบ่งแรงงานชัด จะมีลักษณะ Mechanical Solidarity ส่วนการแบ่งแรงงานนั้นเกิดจาก Organic Solidarity ทำให้มีอาชีพชำนาญเฉพาะอย่างเพิ่มขึ้น คำว่า Mechanical Solidarity คือ ประชากรมีคล้ายคลึงกันในด้านความเชื่อ ความเห็นและการกระทำซึ่งสอดคล้องประสานสมานกัน ส่วน Organic Solidarity นั้น ประชากรไม่เหมือนกันทั้งความคิดและจิตใจ มีความคิด ความเห็นและการกระทำต่าง ๆ กันไป^{๑๐}

^๘Peter Worsley Introducing Sociology. (Australia: Penguin Books, 1970), p. 257

^{๑๐} Ibid, p. 258

ในปี ๑๙๐๘ C.H. Cooley เสนอความคิดเกี่ยวกับ Primary Group ว่าเป็น การติดต่อเผชิญหน้ากันอย่างใกล้ชิดและรวมมือกัน ส่วนคำตรงข้ามคือ Secondary Group^{๑๑} ปี ๑๙๕๕ Redfield เสนอขอคิดเห็นลงในหนังสือ Little Community อันเกี่ยวกับ Folk Society, Urban Society และ Folk-Urban continuum ว่าเป็นลักษณะสังคม ชนบทและสังคมเมือง^{๑๒}

E.M. Rogers ได้อธิบายวาระบบของสังคมที่สมาชิกมีค่านิยมในระเบียบประเพณี มีลักษณะ ดังนี้ คือ

- (๑) ประยุกต์วิทยา (Technology) ที่ไม่มีความซับซ้อน
- (๒) ระดับของการอ่านออกเขียนได้และการศึกษาคำ
- (๓) ความสัมพันธ์ทางสังคมมีความคึกคักภายในชุมชน
- (๔) เศรษฐกิจไม่ก้าวหน้า
- (๕) ไม่มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (non-empathy)^{๑๓}

ส่วนระบบสังคมที่เป็นแบบทันสมัยมีลักษณะตรงกันข้ามตามลักษณะที่กล่าวมาแล้วข้างบน เนื่องจาก "Modernization" เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน การศึกษาค้นคว้าจึงเน้นเฉพาะด้านสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-economic) เพราะว่าปัจจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทมาก และได้ไข่มโนศัพท์ ของ Daniel Lerner คือ Tradition, Transition และ Modernity ในการศึกษา ลักษณะของ Modernization นอกจากนั้นยังได้ศึกษาตามแนวความคิดของ Alex Inkeles คือ Modernization ๒ ด้านได้แก่ ด้านวัตถุ (External) และด้าน จิตใจ (Internal) เพราะว่า Modernization ทางด้านวัตถุเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบ แบบแผนในเรื่องการศึกษา ประยุกต์วิทยา แบบอย่างการประกอบอาชีพ สุขภาพอนามัย การ

^{๑๑} Ibid, p. 259

^{๑๒} Ibid, p.261

^{๑๓} Everett M. Rogers; Diffusion of Innovations, (New York: The Free Press, 1968), p. 61

จ้างแรงงาน และแบบแผนของครอบครัว ซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตการเป็นอยู่ชาวชนบทเหล่านั้น สำหรับ Modernization ทางด้านจิตใจเป็นเรื่อง Educational Orientation, Innovation, activism, religiosity, Individualism และ Family Sphere จะเปลี่ยนแปลงหรือไม่? อย่างไร? ดังนั้นการศึกษาทั้งสองด้านจึงมีความสำคัญเพื่อที่จะได้ทราบความแตกต่าง และข้อปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นสืบไป

๒. External Modernization หรือ Modernization ทางด้านวัตถุ หมายถึงการเปลี่ยนผ่านของวิถีชีวิตชาวชนบทจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบแบบทันสมัย ในด้านวัตถุ กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่สามารถสังเกตได้ เครื่องชี้ในด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงมี ๖ อย่าง ซึ่งได้นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ดังต่อไปนี้คือ

ก. Literacy การอ่านออกเขียนได้ ตามการศึกษาของ Daniel Lerner^{๑๔} ได้จำแนกระดับเพื่อการศึกษาตามสภาพของชาวชนบท ไว้ดังต่อไปนี้

- (๑) อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
- (๒) น้อยกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
- (๓) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
- (๔) มากกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือนักธรรมตรี
- (๕) น้อยกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือนักธรรมโท
- (๖) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือนักธรรมเอก
- (๗) มากกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗
- (๘) น้อยกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
- (๙) จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
- (๑๐) มากกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ข. Technology ตามแนวความคิดของ Delbert C. Miller^{๑๕} แบ่งออกเป็น

^{๑๔} Daniel Lerner, Ibid, p. 440

^{๑๕} Francis R. Allen, and others Technology and Social Change, (New York: Appleton Century - Crofts, 1957), p. 327.

๕ ส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เหมาะสมกับชาวชนบทดังนี้

- (๑) การประดิษฐ์และการปรับปรุงคันการไถเครื่องจักร ไถแก เครื่องสูบน้ำ
- (๒) การควบคุมแมลง สัตว์เลี้ยง และเชื้อโรค ไถแกยาฆ่าแมลง และวัชพืช
- (๓) การปรับปรุงให้ดินดีขึ้น ไถแกปุ๋ย
- (๔) การไถพันธุ์ข้าวที่ปรับปรุงใหม่
- (๕) การปรับปรุงจัดการและเทคนิคการตลาด ไถแก การทำนาครั้งที่ ๒ หรือการ

ปลูกพืชหมุนเวียน

ค. Farm Pattern แบบแผนการทำนา ตามแนวความคิดของ Delbert Miller^{๑๖} จำแนกตามระดับความเจริญดังนี้

- (๑) ผลผลิตต่ำไม่พอกิน
- (๒) ผลผลิตเพียงพอภายในครัวเรือน
- (๓) ผลผลิตเพียงพอเพื่อขายเป็นจำนวนมาก ๆ
- (๔) อารมณ์อื่น ๆ นอกเหนือจากการทำนา
- (๕) การเป็นสมาชิกกลุ่มชาวนาหรือสหกรณ์

ง. Health คำนุสุขภาพและอนามัย^{๑๗} จำแนกเพื่อความเหมาะสมตามสภาพของชาวชนบทดังต่อไปนี้

- (๑) การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ
- (๒) การรักษาความสะอาดบ้านเรือน
- (๓) การใช้น้ำสะอาดบริโภค
- (๔) การใส่สวมซิม
- (๕) การรักษาความสะอาดของภาชนะ

^{๑๖} Francis R. Allen, Op.Cit, p.345

^{๑๗} กองวิจัยและประเมินผล, กรมพัฒนาชุมชน รายงานการสำรวจสถานะเริ่มแรกของประชาชนในเขตโครงการขยายเขตพัฒนาอำเภอเมืองหนองคาย ๒๕๐๔, ๘๓ - ๘๗

๑๘
จ. Employment คำนการจ้างแรงงาน ตามแนวความคิดทาง W. Blanchard^{๑๘}
หมายถึง ชาวบานรจักการรับจ้างใช้แรงงานแทนการแลกเปลี่ยนแรงงานคำนการเกษตรกรรม
จำแนกได้ดังนี้

- (๑) การแลกเปลี่ยนแรงงานในคำนการเกษตร ได้แก่ การค่านา เกี่ยวข้าว นวดข้าว
- (๒) การแลกเปลี่ยนแรงงานในคำนการเกษตร บวักกับ การจ้างแรงงาน
- (๓) การจ้างแรงงานในคำนการเกษตรอย่างเดียว

๑๙
ฉ. Family Pattern แบบแผนครอบครัว ตามแนวความคิดของ E.M. Rogers^{๑๙}
จำแนกได้ดังนี้

- (๑) ครอบครัวขยายแบบดาว หมายถึงครอบครัวตั้งแต่สองครอบครัวขึ้นไป
- (๒) ครอบครัวขยายแบบชั่วคราว หมายถึงครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ควยอย่าง
ชั่วคราว ก่อนย้ายครอบครัวไปตั้งถิ่นฐานใหม่
- (๓) ครอบครัวเดียวกับญาติพี่น้อง หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก
และญาติพี่น้อง
- (๔) ครอบครัวเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก

๒๐
๓. Internal Modernization หมายถึงความเจริญทันสมัยในแง่ของสังคม
และเศรษฐกิจ (Socio - economic) ที่เกิดขึ้นในโลกทัศน์ของชาวชนบทที่ติดต่อ
Modernization ขึ้นซึ่งใดแนวความคิดของ Alex Inkeles^{๒๐} มาประกอบการ
ศึกษา ดังต่อไปนี้คือ

ก. Educational Orientation หมายถึงการเล็งเห็นคุณค่าของการศึกษาว่า
จำเป็นและมีประโยชน์ ส่วนคนล้าสมัยจะไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาว่าจำเป็น

ข. Innovation หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ คนสมัยใหม่
จะมีการเตรียมพร้อม มีการประสบการณ์ใหม่ๆ ความรู้ใหม่ ๆ ความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง

^{๑๘} W. Blanchard, and Others Thailand. (New Haven: Harf. Press, 1957), p.276

^{๑๙} E.M. Rogers, Social Change in Rural Society (New York: Appleton -
Century - Grofts, inc 1960) , p. 169

^{๒๐} Myron Weiner, (ed) Modernization (New York, Basic Books, Inc. 1966)p.138

ในด้านต่าง ๆ ซึ่งตรงกันข้ามคนที่มีความคิดแบบเก่าซึ่งจะไม่กล้ารับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และไม่กล้าทดลอง

ค. **Activism** หมายถึง นิยมในการทำงานอย่างจริงจัง เพื่อจุดหมายปลายทาง ในอนาคต และมีแผนกำหนดเป้าหมายและเวลา (Time Planning) ซึ่งอาจจะเรียกบุคคล ที่มีแผนในการทำงานเช่นนี้ว่าคนสมัยใหม่ ส่วนคนลาสมัยมักจะมีความคิดอยู่แต่ในอดีตกาลเท่านั้น

ง. **Religiosity** หมายถึง การนับถือศาสนาอย่างมีเหตุผล ที่คนสมัยใหม่คำนึงถึง วิทยาศาสตร์ และประยุกต์วิทยาอย่างมีเหตุผล ส่วนคนลาสมัยยังมีความเชื่อถือ โชคกลาง และ มีสิ่งลึกลับในสิ่งศักดิ์สิทธิ์

จ. **Individualism** หมายถึง คติปัจเจกบุคคล คนสมัยใหม่รู้จักคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเชื่อมั่นตนเอง ทำอะไรอย่างมีอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยญาติพี่น้อง ส่วนคนลาสมัย จะมีลักษณะที่ตรงกันข้าม

ฉ. **Family Sphere** หมายถึง การคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของครอบครัว จำแนก สมาชิกที่ไม่เกินกำลังเลี้ยงดู การคุมกำเนิด บทบาทของสตรีสูงกว่าเดิม ซึ่งคนสมัยใหม่มีลักษณะ เช่นนี้ แต่คนลาสมัยไม่มี

๘. **โลกทัศน์ (World views)** ของชาวชนบท หมายถึง ความคิดอ่านของชาวชนบท ที่มีต่อ Modernization เป็นเรื่องที่ชาวชนบทแสดงออกมาด้านจิตใจ หรือที่เรียกว่า Internal Modernization ของชาวชนบท ซึ่งแสดงความรู้สึกนึกคิดในเรื่อง Educational Orientation, Innovation, Activism Religiosity, Individualism และ Family Sphere ที่กล่าวมาเหล่านั้นเอง

ข. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยของสังคมแบบดั้งเดิมที่กำลังเปลี่ยนแปลงสภาพ ตามแนวความคิดของ Modernization ซึ่งแยกเป็น External กับ Internal Modernization นั้นจะเน้นเฉพาะ สังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic) ของชาวชนบท นอกจากนั้นยังได้สนใจถึงโครงสร้างของกลุ่มต่าง ๆ ในชนบทด้วย โครงสร้างของกลุ่มคือแบบแผนการดำเนินชีวิตใน External Modernization และความรู้สึกนึกคิดใน Internal Modernization ของชาวชนบท ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันด้วย กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมชนบทที่จะศึกษามีดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ เป็นกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นองค์การที่ทางราชการจัดตั้งขึ้น ให้ชาวนาเขาเป็นสมาชิก มีการช่วยเหลือสมาชิก ในด้านปุ๋ย พันธุ์ข้าว เครื่องสูบน้ำ ตลอดจนด้านการกู้ยืมเงิน

เพื่อปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของชนให้ดีขึ้น

กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วยชาวนาที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ทั้ง ๆ ที่ในท้องถิ่นมีกลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่

กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วยชาวนาในท้องถิ่นที่ไม่มีกลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่

กลุ่มที่ ๔ ประกอบด้วยชาวนาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่น ๆ จะมีกลุ่มเกษตรกรหรือไม่ก็ตาม เพียงจะทราบลักษณะความเป็นอยู่ของชาวนาชนบทนั้นว่ามีลักษณะแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาระบบการที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยในชนบทจากการยึดมั่นในระบบประเพณีแบบดั้งเดิม (Tradition) ไปสู่ระบบแบบทันสมัย (Modernity) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งกำลังดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีลักษณะที่เรียกว่า "External Modernization" เกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ? ปัจจัยอะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น เป็นที่แน่นอนว่าลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนาชนบทในกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการก้าวเข้าสู่ "External Modernization" ในระดับที่แตกต่างไปอย่างไร

๒. เพื่อทราบโลกทัศน์ (world views) ของชาวนาชนบทในกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของ "Internal Modernization" ทั้งยังศึกษาการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชาวนาชนบทกับชาวเมือง การได้รับฟังข่าวสารจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์มีส่วนกำหนดโลกทัศน์ของชาวนาชนบทต่อ "Internal Modernization" ได้มากน้อยเพียงใด ในกลุ่มชาวนาชนบทด้วยกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร

๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มต่าง ๆ ในชนบท เช่น เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ๑, ๒, ๓ และ ๔ ซึ่งมีลักษณะที่เรียกว่า "External Modernization" กับ "Internal Modernization" ว่า คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ?

๔. เพื่อเป็นแนวทางที่จะชี้ให้เห็น อุปสรรค หรือปัญหาอันใดจากการวิจัย และเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบแบบทันสมัย ซึ่งเป็นขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชนมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับลักษณะของสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากระบบประเพณีแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบแบบทันสมัย
๒. ทำให้เข้าใจกระบวนการทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านว่าอยู่ในระดับไหน? มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบประเพณีดั้งเดิมมากน้อยเพียงใด
๓. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่าง External Modernization กับ Internal Modernization
๔. ทำให้เข้าใจสถานการณ์ อุปสรรค และปัญหาของโครงสร้างทางสังคม เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชนต่อไป
๕. ทำให้เพิ่มพูนความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และเป็นแนวทางที่จะตั้งสมมติฐานในการศึกษาในโอกาสต่อไป

